ЧЫЛА ЭЛЛАСЭ ПРОЛЭТАР-ШАМЫЧ, УШНЫЗА!

Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЭ

ГАЗЭТ АК: идалыклан 2 т. 16 ыр.
пэл ийлан 1 т. 8 ыр.

Пийалан илышнам нигэат шупшын налын ок кэрт

Вэрховный Судын Войэнный Коллэгийжэ мэмнан родинын прэдатэльжэ, калыкын эн осал тушманжэ-шамычым—Бухариным, Рыковым, Йагодам, Чэрновым, Крэстинскийым, молымат судитлымэ процэссым пытарыш. Государствэнный обвинитэль—СССР прокурор Вышинский йолташын обвинитэльный рэчьшым колыштмэк, Войэнный Коллэгий приговорым лукто. Тудо фашизмын тарзыжэ кашаким, совэт калыкым вӱрэш вараш, элнам импэриалистичэский хишникшамычын кидышкышт пуаш кучэдалшэ, совэт йоча-шамычын пийалан илышыштым шупшын налаш тыршышэ орышо пий-шамычым—Бухариным, Рыковым, Йагодам, Чэрновым, Крэстинскийым, молымат мландэ ӱмбач ӱштылаш—лӱйаш приговоритлэн. Тидэ приговор чумыр калыкын приговоржо. Мэмнан совэтский суд калыкын трэбованьыжым шуктэн.

Калыкын эн шучко тушманжэ-шамычын ыштымэ чыла прэступлэньыштымат тӱжвак лукмо. Нуно мэмнан родиным капиталист кашаклан ужалэн пытарышаш вэрч чыла тӱрлӧ шакшэ пашамат ыштылыныт. Нуно совэт калыкын чаплэ эргыжэ-шамычым — **С. М. Кировым, В. Р. Мэнжинскийым, В. В. Куйбышэвым, А. М. Горькийым** пуштыныт. Нуно И. В. Сталиным, моло вождь-шамычым пушташ тыршэныт. Калык совэт властьлан сырыжэ манын, нуно калык озанлыкыштэ мучашдымын врэдитлэныт. Украиныштэ, Бэлоруссийыштэ, Срэдний Азий рэспубликлашта, Закавказыштэ, моло вэрэат крэсаньык-шамычым киндэ дэч посна кодаш кучэдалыныт, чэрым шарэн вольыкым пуштэдэныт, совэт власть ваштарэш кулак-шамычлан восстаньым йамдылыктэныт.

Каргымэ орышо пий-шамыч школьный строитэльствым кӱрлэдэныт, шочмо йылмэ дэнэ учэбник дэн литэратур лукмашым чараклэн шогэныт.

Но калыкын шучко тушманжэ-шамычын шонымышт шу шу, тудо нигунамат шуын ок кэрт. Сталин йолташын эн сай соратникшэ—Николай Иванович **ЙЭЖОВ** вуйлатымэ НКВД-н кыдшэ тидэ шакшэ бандым лаштыртэн.

Кугу Совэт Ушэм тӱньаштэ эн пэнгыдэ эл. Мэмнан социалистичэский родинын шуко миллионан калыкшэ-шамычшэ ик иза-шольо йэшыштэ коммунизмыш кайат.

Совэт элысэ йоча-шамыч ожнысо каргымэ илышым ужын огыт ул, но тудым уло шӱмышт дэнэ каргат. Нуно шкэ ачашт да авашт дэнэ пырльа родинын тушманжэ-шамычым намысылат. Мэ Войэнный Коллэгийын приговоржым пэш кугу куанымаш дэнэ вашлийна.

Мэмнан пийалан йоча илышым нигэат шупшын налын ок кэрт. Совэт йоча-шамыч, Вэрховный Судын приговоржым саламлэн, чылан отличнэ тунэммашэш вэрч кучэдалмашкэ ушнат.

Шэрнур район, Мари-Сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч каныш жапым культурно эртарат.

Сӱрэтыштэ: пэрэрыв годым тунэмшэ-шамыч шахмат дэнэ модыт. фото—Мамайэвын.

Папанинэц-шамычым вашлийаш йамдылалтына

Сборым интэрэснэ эртарэна

Сэвэрный польусым сэнгэн налшэ, мэмнан ныл славный гэрой-папанинэц-шамыч лӱмэш пионьэр сборым эртараш мэ сайын йамдылалтына. Папанинэц-шамычын польусышто 274 кэчэ илымыштым, гэроичэский пашаштым да илышыштым пионьэр шамыч коклаштэ тунэм шогэна.

Мэ сборышто папанинэц-шамычын польусышто илымыштым ончыктэна. Тидлан школэшна посна комнатым ойрэн улына. Тидэ комнат мэмнан „Сэвэрный польус" станцийна лийэш.

Кызыт чумыр отрьад дэнэ палаткэ-шамычым, ош ваткэ дэнэ маскам, мэрангым, тьульэным ышташ пижын улына. Эн сай пионьэр-шамыч кокла гыч ныл пионьэрым папанинэц-шамыч лийаш йамдылэн шогэна. **Овчинников Бова**—Папанин лийэш. **Бова** Папанин нэргэн шуко лудын. Сборышто пионьэр-шамычлан тудо Папанин пашажэ нэргэн каласкалаш тӱналэш. **Потайэв Слава**—Крэнкэль, **Йэмэльйанов Тольа**—Ширшов да **Маслэнников Гэнадий**—Фэдоров лийыт.

Тидлан нуно гэрой-шамычын гайэ вургэмым, научный прибор-шамычым йамдылаш пижыныт.

Папанинский сборым интэрэснэ да вэсэлан эртарэна.

Йошкар-Ола 5 номыран школын старший вожатыйжэ—
Колчина Марьуса.

Папанинэц-шамычым вучэна

Папанин, Крэнкэль, Ширшов да Фэдоров... Чумыр тӱньасэ калыкын палымэ лӱм-шамыч! Нуным изижэ, кугужо, пӧрйӱнгжӧ, ӱдрамашыжэ чыланат пагалат. Нуно мэмнан элнан чапшым кӱшкӧ нӧлдат. Нуно—гэрой папанинэц-шамыч—совэт йоча-шамычлан гэройство примэр улыт. Кузэ нэлылыкым сэнгаш, кузэ наукым тыршэн тунэмаш, родинэ вэрч кузэ чумыр илышым пуаш—мэмнан туныктат.

Папанинэц-шамычын толын шумыштым мэ пэш вучэна. Кызыт ниңэ гэрой-шамычын илышышт, научный пашашт нэргэн газэтлаштэ возымым лудына.

Фролов Саньуш.

Пэктубай район, Чиркэ пэлэ кыдалаш школ.

Историйэш шӧртньӧ буква дэнэ возалтэш

Мэ Сэвэрный польусым сэнгэн налшэ Папанин, Крэнкэль, Ширшов да Фэдоров йолташ-шамычын гэроичэский научный паша ыштымыштым тунэмына.

Шукэртэ огыл папанинэц-шамыч нэргэн пионьэр сборэш лончылышна. Сборышто пионьэр-шамыч: Красное И., Вэсэлов М., Поликарпов Н. да Морозова Н. Папанин гай гэрой лийшаш вэрч тыршаш тӱналына, манын выступатлышт.

Папанинэц-шамычын Сэвэрный польусым сэнгымышт—чумыр Совэт калыкын сэнгымышт. Историйын страницэшыжэ тидэ шӧртньӧ буква дэнэ возалтэш.

Морозов Лэонид.

Морко район, Арын пэлэ кыдалаш школ.

ВЭРХОВНЫЙ СУДЫН ВОЙЭННЫЙ КОЛЛЭГИЙЖЭ МОГАЙ ПРИГОВОРЫМ ЛУКТЫН

Иностранный раздвэдкэ-шамычын заданьышт почэш пашам ыштышэ „правотроцкистский блок" лӱман группын активный участникшэ шпионский, диверсионно-врэдитэльский, тэррористичэский пашам ыштышэ, СССР ӱмбак войэннэ нападэньым йамдылышэ, СССР-штэ капитализмым да буржуазный властьым ышташ кучэдалшэ калык тушман-шамычым Вэрховный Судын войэнный Коллэгийжэ РСФСР Уголовный Кодэксын 58—13 статьяжэ почэш судитлэн. **Бухариным, Рыковым, Йагодам, Крэстинскийым, Розэнгольцым, Ивановым, Чэрновым, Гриньком, Зэлэнскийым, Икрамовым, Ходжайэвым, Шаранговичым, Зубарьэвым, Булановым, Лэвиным, Казаковым, Максимовым да Крьучковым — лӱйаш**, имущэствыштым конфисковатлаш, **Плэтньовым** 25 ийлан, **Раковскийым** 20 ийлан да **Бэссоновым** 15 ийлан тьурмаш пэтыраш, 5 ийлан политичэский права дэч посна кодаш да шкэньыштын имущэствыштым конфисковатлаш приговоритлымэ.

Арын пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамычын обращэньыштлан вашмут

1 Майым сэнгымаш дэнэ вашлийына

10 мартыштэ Арбан пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ шамыч шкэ погынымаштышт Арын пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамычын обращэньыштым лончылышт. Туныктышо дэн тунэмшэ-шамыч Арын школысо тунэмшэ-шамычын тӱнгалмыштым сайэш шотлат. Пэрвой майым чаплын вашлийшаш вэрч погынымаш конкрэтнэ обьазатэльствэ-шамычым налын.

Тэнийэ провэрочный испытаньыштэ нэудым налшэ иктат ынжэ лий манын тыршаш пижна. Начар тунэмшэ-шамычлан отличник-шамыч социалистичэский полышым пуаш тӱналыт.

6-шо „А" классыштэ тунэмшэ отличник Й. Цвэтков Пэрвой май мартэ кум оборонный значоклан нормым сдатлэн шукташ мутым пуыш да молымат ӱжӧ. Шагал гын 25 йэнгын кум оборонный значок гыч лийшаш школ обьазатэльствым налын.

И. Малинин.

Пэрвой Майлан альбомым йамдылэм

Пэрвой Май пайрэмлан мый кызытак йамдылалташ тӱналынам. Пийалан тэвэр май кэчылан „Илыш—май пэлэдыш" лӱман альбомым пӧлӧклэм. Тидэ альбомыштэ тӱрлӧ сылнэ сӱрэт, почэламут, муро, очэрк, молат лийыт.

Пэрвой май кэчын тидэ альбомэм пионьэр отрьадлан пӧлӧклэм.

Данилов Борис.

У Торйал район, Куптӱр пэлэ кыдалаш школ.

Заньатийыш куанэн коштына

РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлымэ положэньым да Булганин йолташын докладшым лончылаш школэшна посна кружокым организовытлэн улына. Кажнэ арньа вуйэш заньатийым эртарэна. Кружокым Сэргэй Григорьэвич сай вуйлата. Тудо сайын, ныжылгын умылтара. Мэ заньатийыш куанэн коштына.

Мих. Пэтров.

Морко район, Азйал пэлэ кыдалаш школ.

ИСПАНИИСЭ САР

Рэспубликанэц-шамыч фашист крэйсэрым пуртэн колтэныт

Испанийсэ рэспубликанский флот 6 март йӱдым Палос мыс дэч 70 мильыштэ „Канариас", „Балеарес" да „Альмиранте Сервера" фашистский крэйсэр-шамыч дэнэ кучэдалаш тӱгалын. Рэспубликанский миносэц-шамычын колтымо ик мин фашист крэйсэрыш логалын да тушто талын пудэштмаш лийын. Крэйсэр шӧрын кайэн. Тылэч вара рэспубликанэц - шамычын шым нэлэ самольот-шамыч фашистский крэйсэрым бомбардироватлэныт, варажым льотчик-шамыч фашистский крэйсэрын йӱлаш тӱгалмыжымат ужыныт.

Кэчэ мучко рэспубликанский самольот-шамыч йӱлышӧ крэйсэр ӱмбалнэ чоҥэштылыныт, тудын ӱмбак эрэак бомбым кышкэныт. Самольот - шамыч кодшо фашистский крэйсэр - шамычлан пурэн кайышэ крэйсэрлан полыш пуаш толашышт эрыкым пуэн огытыл. Кучэдалмаш лишнэ улшо английский морьак-шамычын увэртарымышт почэш, английский газэт-шамыч „Балеарес" крэйсэр пурэн кайэн манын увэртарат. Тидэ—вийан, тэхникын пытартыш ойжо почэш ыштымэ корабль (тудо вӱдышкӧ 1932 ийыштэ гына колтымо улмаш). Тидэ крэйсэрын пурэн каймыжэ—мятэжник-шамычын флотыштым чот пэрымаш.

Тидэ кучэдалмаш рэспубликанский флотын вийанмыжым ончыкта.

СОВЭТ УШЭМЫШТЭ

Папанинэц-шамыч нэргэн кино сӱрэт

„Союзкинохроника" большэвик-шамычын кузэ Сэвэрный польусым кучэдал налмыштым ончыктышо йӱкан киносӱрэтым луктэш. Киносӱрэтыштэ Сэвэрный польусыш кайшэ экспэдицийыштэ участвоватлышэ опэратор Тройановскийын да папанинэц-шамычын шкэнышт сӱрэтлымэ кадр-шамыч лийыт.

„Таймыр" да „Мурман" лэдокол-шамычын папанинский лагэрышкэ кузэ миймымат, отважный зимовщик - шамычым ий ӱмбач налмымат да нунын шочмо элыш пӧртылмыштымат экраныштэ раш ужаш лийэш.

Иатыр киноопэратор группо Лэнинградыштэ да Москошто папанинэц - шамычым вашлиймашым сӱрэт лаш тӱгалыт. Нунын кокла гыч иктыжэ „Ермакым" вашлийаш Финский заливыш кайа.

Йошкар-Ола пионьэр пӧртын библиотэкыштыжэ йоча-шамыч книгам налыт. Фото—Овэчкинын.

МЭМНАН СТАРОСТНА

Старостлан **Новосьолов Фэдьам** сайлымэкак мэмнан класс йӧршӧш вэсэмэ. Ындэ классыштэ порьадкэ сайэ. Ончычын классыштэ йоча-шамыч толашэн курштальн, пуракым тӱргыктылыт ыльэ. Кызыт дэжурный эрэ классыштак лийэш, тудо старост ончылно шкэ пашажэ вэрч вуйын шога, порьадкым эскэра.

Дисциплиным кучымаштэ мэмнан старостна Фэдьа чылалан примэр. Тудо лӱшкэн ок курштал, уроклан сайын йамдылалт толэш, отлично тунэмэш.

Мэ шкэнан старостнам йӧратэна.

Смирнов Вӧдыр.

Пэктубай кыдалаш школ. 7-шэ класс.

ФИЗКУЛЬТУР ПАШАМ ВИЙАНГДАШ КӰЛЭШ

Физкультур кап-кылым тазангдаш полша. Садланак мэ физкультур пашам пэш йӧратэна. Но мэмнан школыштo физкультурым огыт аклэ. Йэчэ, коньки, моло кӱлэш ӱзгар нимат укэ. Физкультур урок тэлэ мучко лийын огыл.

Тидын нэргэн школ дирэктырланат ойлымо, тӱшка погынымашэшат кутырымо, но вашталтыш садыгак укэ. Физкультур пашам йол ӱмбак шогалтышэ укэ.

Мэ, пионьэр-тунэмшэ-шамыч, школ дирэктыр В. А. Вэдэнькин йолташ дэч физкультур пашам лишыл жапыштэ вийангдэн колташ йодына.

Назаров Йапык

Торйал район, Кузнэч пэлэ кыдалаш школ.

65 тунэмшын ГСО значокышт уло

Тунэммэ ийын тӱгалтыш гычак школэшна ГСО значоклан нормым сдатлаш тунэммэ кружокым организоватлэн улына. Кружокыш 65 тунэмшэ возалтын. Пашана кажнэ кэчын сайэм тольо. Кружок чลэн-шамыч ик заньатиймат кодыдэ тунэмаш коштыч.

Кызыт кажнэ кружок члэнын оҥыштыжо ГСО значок. Ончыкыжымат мэ школыштына оборонный пашам сайэмдэна.

Ю. К. Григорьйэв.

Звэнига район, Кужмарий пэлэ кыдалаш школ.

Инициативный пионьэр

Пушкин лӱман II-шо отрӓдыштына ик инициативный пионьэр уло. Тидэ—Шишкин Борис. Тудо 16 фэвральыштэ шахматист-шамыч кружокым шкэак организоватлэн. Кызыт тудо кокымшо отрӓдысэ пионьэр-шамычым шахмат дэнэ модаш туныкта.

Цэлищэва.

Параньга район, Куракин кыдалаш школысо старший вожатый.

Шонымашэм шуктышым

Мый кроликым налаш йатыр жап шонэн коштым, шонымашэм ындэ шуктышым. Тэний мыйынат ик мужыр кроликэм уло. Нуным мый йӧратэн ончэм. Ышкак пукшэм, йытырайэм. Садланак кролик-шамыч мыйын йырэм пӧрдыт вэлэ. Нуно мыйым йӧратат.

Ник. Рьабчиков.

Роҥго район, Кужмарий йал совэт, „Чапай" колхоз.

ТУНЫКТЫШЫМ ОК ПАГАЛЭ

—Таныгин, ит толашэ,— тыгэ туныктышо кажнэ вич минут йыда И. Таныгинлан ойла. Но Таныгин туныктышын ойлымыжым шотыш ок нал, туныктышым ок пагалэ. Урок годым вэс пашам вэлэ ышта, чарныдэ шургэн шинча. Мӧҥгыштыжат урокым ок йамдылэ. Иалыштэ тӱрло осал пашам ыштыл коштэш.

Пэш раш палэ: лӱшкэн коштын эртарэт гын, уроклан от йамдылалт гын, нигунамат сайын тунэмын от кэрт. Тидым И. Таныгинын примэржэ гыч раш ужаш лийэш. Таныгин пэрвой чэрыкыштэ 3 „плохо" отмэткым нальэ, кокымшо чэрыкым 4 „плохо" отмэткэ дэнэ тунэм лэктэ.

Пэрэмэн шуо гын, Таныгиным чараш итат шоно, садак от кэрт. Пэрэмэн жапыштэ класс мучко, парт ӱмбач тӧрштыл курштальэш.

Пионьэр.

Конганур пэлэ кыдалаш школ, Кужэнэр район.

„ИАМДЭ ЛИЙ" МЛАНЭМ ПОЛШЫШ

— Вэликополь пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ Шашкин Саньу пионьэр сборыш ок кошт, урокышто туныктышо-шамычын ойлымыштым ок колышт, лӱшкэн шинча. Садланак эрэ „плохо" отмэткым налэш,—манын мыйын титак пашам нэргэн 23 дэкабрыштэ лэкшэ „Йамдэ лий" газэтэш ончыктэн возымо ыльэ. Газэт мэмнан школыш миймшат, мый пэш кугун вожылмаш пурышым. „Йамдэ лий" мыйым чот шонаш шындыш. Йатыр шонымэк, мый шкэ титакэм умлышым. Мыланэм тӧрланаш огыт полшо ыльэ гын, мый хулиган, нымолан, нигӧлан йӧрдымӧ айдэмэ лийын кэртам ыльэ. Мыйым шкэ жапыштак тидэ осал корно гын корангдэныт.

Шкэ титакэм тӧрлатымашкэ уло вийэм пыштышым. Ындэ лӱшкымашэм укэ, „плохо" отмэткэм чыла пытарэн шуктэнам. Кумышо чэрыкыштэ сайын да отлично тунэмаш пионьэр организацийлан обазатэльствым пуэнам. Шкэ обазатэльствэм сайын шуктэм,.

Шашкин Саньу.

Оршанкэ р-н.

Изо кружок

Ильпанур пэлэ кыдалаш школышто (Параньга район) сӱрэтлаш тунэммэ кружокым организоватлымэ. Кружокыш 25 тунэмшэ члэнлан возалтын. Кружок вуйлатышэ Устьугов В. П. заньатийым сай эртара.

Т. Йамбатрэв.

◆◆◆

Шӱвырон, йыдал да олым пырчэ

(Йомак)

Ожно шӱвырон, йыдал да олым пырчэ пырльа илэныт. Ик кана нуно чылалат пу руаш кайэныт. Эҥэр сэрыш шуынытат, вончэн моштэн огыт ул. Иыдал шӱвыронглан ойла:

— Шӱвырон, айда тыйын ӱмбаланэт вончэна.

— Укэ, йыдал йолташ, айда олым пырчэ гоч вончэна.

Олым пырчэ эҥэр гоч возын. Йыдал тудын ӱмбачын вончаш тӱгалэш. Олым кӱрлэш, йыдал вӱдышкӧ пурэн кайа. Шӱвырон тидым ужын уло кэртмыж дэнэ воштылэш. Воштылэш-воштылэшат пудэштэ кайа. Чыланат пытат.

Рушла гыч Роҥго район, Руйа-Сола пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ Смирнова Гальа кусарэн.

МЭМНАН АДРЭС: Иошкар-Ола, Марий АССР, Совэт пӧрт, 25-шэ №-ан пӧлэм, „Йамдэ лий" рэдакций. Тэлэфон: Совэт пӧртын коммутаторжо, 82-шо №.

Ответственный редактор—К. А. ЛЭНСКИЙ

Упол. Марлита № А—196.

Иошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типографийжэ.